

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

2. An totum integrale, & totum per accidens distinguatur realiter à suis
partibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

& formæ, in quo non reperiretur materia & forma secundum proprias rationes, non esset verum quod materia & forma transiret in naturam ipsius; sicut nec ex eo, quod causa efficiens producat aliquid aliud à se, est verum quod transeat in naturam eius. *Septimo*, quia quæ semel distinguuntur realiter, nec de potentia Dei absoluta possunt identificari; ergo si materia & forma unitæ distinguantur realiter à toto, nec de potentia absoluta possunt ita transigi in ipsum, ut identificentur ipsi. Omitto alias plures rationes quibus hæc chimerica sententia, de cuius tamen inuentione sibi & *Scotistis* applaudit *Faber*, impugnari possit, quia hæc abunde sufficiunt, præsertim cum noua sit, & absque villo solido fundamento excogitata.

19. *Obiicies pro Fabro*: materia & forma constituunt compositum, quia sunt ipsum, & sunt etiam idem essentialiter compositum; ergo transeunt in ipsum.

Respondeo negando antecedens pro vtraque parte: sed potius constituunt compositum, quia includuntur in ipso tanquam partes essentielles physice.

Obiicies secundo: sequeretur quod homo nihil esset, quia non corpus nec anima, nihil autem aliud est in homine: deinde sequeretur quod in animali nihil viveret quia vita est proprietas animæ, quæ dicitur esse distincta ab animali.

Respondeo negando vtramque sequelam, & ad probationem primæ dico, quod quamuis nihil aliud sit in homine, tamen homo ipse est aliud, nempe compositum ex anima & corpore, quod sane non est nihil, sed aliquid positum reale magis perfectum, quam anima, aut corpus. Ad probationem secundæ sequelæ dico, quod ipsum animal viveret, quia est quid vegetabile & potens sentire: nec verum est quod vita, siue in actu primo, siue in actu secundo, sit proprietas animæ solius, nisi ad summum ut quo, quatenus scilicet est pars physica animalis, ratione cuius potissimum oritur, ut animal sit viuens, ita ut si non includeret animam tanquam partem, non viveret.

Tertio obiicit quod totum posset esse sine illis, si non transiret in totum: sed hoc est absurdum.

Respondeo negando maiorem, quia nihil potest manere sine partibus essentialibus, & quidquid habet partes essentielles, habet essentialem dependentiam ab illis, ut est euidentius. Imo si partes non manerent secundum proprias rationes in toto; verum esset quod totum absolute, & simpliciter posset esse & conservari sine partibus; unde maior esset vera potius in sententia *Fabri*, quam nostra & communis.

20. *Obiicies quarto*: sequeretur quod Verbum diuinum prius assumpsisset partes quam totum, quod est contra *Scotum* in 3. d. 1. q. 2. Probatur sequela, quia priores natura essent quam totum, & consequenter prius vnibiles ac unitæ.

Respondeo, si esset inconueniens quod prius assumerentur, negando sequelam maioris; quia quamuis essent priores natura, & etiam prius vnibiles, non tamen necessario deberent prius vniri, sed illud prius vniretur, quod placeret Deo prius vniri. An autem illud sit inconueniens, & quid sit dicendum de mente *Scoti* quantum ad hoc, examinandum est in materia de Incarnatione.

Obiicies quinto. Materia & forma causant compositum per conuersionem sui in ipsum, ut patet & ex differentia causarum intrinsecarum, & ex modis causandi materiæ & formæ; ergo &c.

Respondeo negando antecedens cum vtraque probatione: imo potius ex vtroque capite materia & forma debent manere in toto secundum proprias rationes.

CONCLUSIO IV.

21. Datur distinctio realis mutua inter totum ac partes simul sumptas ac unitas, ita ut totum distinguatur realiter & essentialiter à partibus sic sumptis, & partes sic sumptæ distinguantur realiter & essentialiter à toto. Hanc tenet *Mastrius*, & est conformior principiis *Scoti* contra *Trombetta* tract. de formalitatibus, qui negat distinctionem realem mutua, contra *Canonicum* hic q. 5. qui negat essentialem mutua, quamuis existimem reuera cum his

authoribus non esse aliam quæstionem quam de nomine, cuius tamen illi peiorem partem habent.

Probatur autem conclusio, quia quam verum est dicere quod partes unitæ distinguantur à toto, & quod habent distinctam essentialiam à toto, tam verum est dicere, quod totum sit distinctum ab illis, & habet distinctam essentialiam ab illis: ergo mutuo distinguuntur distinctione reali & essentiali; quid enim aliud requiri possit ad distinctionem mutuam talem, nisi quis velit fingere acceptionem nouam distinctionis mutue absque vlla causa?

Confirmatur primo, quia ex eo quod partes causent, dicuntur distingui realiter à toto: ergo ex eo quod totum causetur realiter à partibus, debet distingui realiter ab ipsis, & consequenter datur distinctio realis mutua inter totum & partes.

22. *Confirmatur secundo*, quia totum est quid essentialiter includens partes, & prærequirens illas simul sumptas & unitas ex natura sua intrinseca: sed partes unitæ non sunt essentialiter quid includens partes unitas, aut eas simul sumptas & unitas præsupponens: ergo sunt essentialiter, & ex natura sua intrinseca distinctæ à se inuicem mutuo. Nec refert quod partes unitæ sint omnia & sola, quæ constituunt physice ipsum totum; & quod hoc non habeat alias partes nec principia constitutiva præter illas: imo ex hoc ipso colligitur, quod totum distinguatur essentialiter ab illis, & illa ab illo. Nec etiam refert, quod totum nequeat existere sine partibus & quod partes possint existere sine toto, nam in primis, si ex eo quod totum nequeat existere sine partibus, sequeretur quod non distingueretur ab ipsis, quandoquidem partes unitæ nequeant existere sine toto, sequeretur quod partes illæ non distinguerentur à toto: & quod sic non daretur distinctio non mutua inter illa. Deinde quod possit totum existere, aut non possit existere sine partibus, non impedit distinctionem realem, quia alias Filius æternus, qui nequit esse sine Patre, non distingueretur realiter à Patre; imo ex eo quod totum sit talis entitas, quæ nequeat existere sine partibus, non vero è contra, sequitur quod sit distinctæ rationis ab illis.

QVÆSTIO II.

An totum integrale, ac totum per accidens distinguatur realiter à suis partibus

23. **N**ON solū quia in se vtilis est resolutio huius quæstionis, sed etiam quia ex ea sumi solet argumentum pro vel contra resolutionem quæstionis præcedentis, videbatur hic statim tractanda, antequam cetera, quæ ad compositum substantiale pertinent, adderentur.

Prima sententia est, omne totum integrale distingui realiter à suis partibus simul sumptis, & unitis, non minus quam totum essentialiter; totum vero per accidens non distingui à suis partibus. Hanc tenet *Rocus* secularis quidam *Scotista* non indoctus 1. *Physic.* q. 6.

Secunda sententia est totum heterogeneum distingui à suis partibus, non vero totum homogeneum, nec totum per accidens: sic *Tartareus* 1. *Physic.* q. 2. dub. 2. & *Schegma* ibidem digressione 3. q. 4.

Tertia sententia est nullum totum integrale aut per accidens distingui à suis partibus. Quam sequitur *Trombetta* tract. formalitatum, *Mastrius* diss. 5. q. 13. a. 2. & *Fuentes* hic q. 6. difficult. 1. a. 6. quantum ad omne totum integrale.

Quarta denique sententia est, totum per accidens etiam distingui à partibus realiter: ita *Fuentes* supra art. 7.

24. *Pro resolutione* suppono totum integrale esse aliquid constitutum ex diuersis partibus, aut natis esse extra se inuicem localiter, ut homo constituitur ex manu, pede, capite &c. & aqua integra ex hac parte aquæ & illa parte; aut saltem non pericientibus se inuicem per modum actus & potentie, ut calor ut octo constituitur ex pluribus gradibus caloris natis recipi in eadem parte subiecti. Huiusmodi autem totum distinguitur in totum homogeneum, quod conflat ex partibus integralibus eiusdem rationis, ut aqua conflat ex hac & illa parte aquæ; & in heterogeneum quod conflat ex partibus integralibus diuersæ rationis ut homo conflat ex manu, pede, capite &c. Deinde

Datur distinctio realis mutua inter totum & partes.

Quid totum integrale.

orum per accidens est, quod componitur ex subiecto & accidente sibi inhaerente, ut album ex pariete & albedine, substantia quanta ex substantia & quantitate; intellectus intelligens ex intellectu & intellectione.

CONCLUSIO

25. Nullum totum integrale distinguitur realiter à suis partibus. Hanc tenent auctores tertiæ & quartæ sententiæ contra primam & secundam, & colligitur ex Scoto 4. dist. 17. q. 4.

Probat^{ur} primo de toto homogeneo, quia totum distinctum realiter à partibus debet esse distinctæ rationis ab illis: sed tota aqua integralis non est distinctæ rationis ab illa parte integrali. Probat^{ur} antecedens, quia partes, ex quibus nata est sequi tertia entitas debent accipere aliquod complementum ab illa tertia entitate, & debent esse essentialiter incompletæ: sed si sint eiusdem rationis cum tertia sua entitate, hoc erit falsum: ergo non possunt esse eiusdem rationis, sed debent esse diuersæ rationis ab illa.

Probat^{ur} secundo, quia sequeretur quod materia prima posset produci de nouo ac destrui à causa secunda, quia posset discontinuari & continuari de nouo à causa secunda; & quando discontinuaretur, destrueretur tertia entitas resultans ex partibus eius continuatis, quæ tertia entitas esset materia prima; & quando continuarentur eadem partes, aut aliæ de nouo, produceretur eadem tertia entitas, aut alia, quæ etiam esset materia prima; ergo posset produci ac destrui de nouo à causa secunda, quod est absurdum, cum supponatur esse ingenerabilis ac incorruptibilis terminatiue.

Deinde, vnum indiuiduum semel corruptum iterum reproduceretur naturaliter, nam si resultat ex duabus aquæ partibus tertia entitas distincta aquæ, si separantur illæ partes, destruetur illa tertia entitas, & si iterum coniungantur (quod videtur optime fieri posse) iterum produceretur illa ipsa tertia entitas, tunc enim est idem numero compositum quando sunt eadem numero partes constituentes: sed hoc etiam videtur absurdum, quamuis enim secundum Scotum posset naturaliter idem numero effectus produci in sensu, in quo infra dicemus lib. 2. tamen quod de facto producat^{ur} vnam, nec a Scoto, nec ab ullo asseritur.

26. Probat^{ur} tertio, & mihi principaliter, tam de toto homogeneo quam de heterogeneo (de quibus sane est eadem ratio quantum ad hoc, nam quod vnum ex illis sit constatum ex partibus diuersæ rationis, & aliud non, nihil facit ad hoc propositum, si bene res consideretur, unde magis consequenter loquuntur auctores primæ sententiæ quam secundæ) Probat^{ur} inquam de vtroque toto quia si vllum ex ipsis diceret tertiā entitatem, deberet ipsi aliquid competere, quod non posset competere partibus vnitis, si per impossibile ponerentur esse vnitæ absque illa tertia entitate, sicut conuenit toti composito ex materia & forma recipere quantitatem, quod non competere partibus vnitis secundum se, quandoquidem vnum numero accidens nequeat subiectari in pluribus subiectis realiter distinctis; & sicut competit toti composito ex anima & corpore recipere visionem & alios actus vitales, qui non possunt recipi in partibus vnitis propter eandem rationem, si enim aliquid huiusmodi non competere ipsi, esset omnino inutilis & frustranea illa tertia entitas: sed nihil prorsus competit de facto toti integrali, siue heterogeneo, siue homogeneo. Quod non competit omnibus partibus vnitis, si per impossibile aut possibile ponerentur absque tertia entitate ex ipsis resultante; ergo nullum totum integrale siue homogeneum siue heterogeneum dicit tertiā entitatem.

27. Obiicit^{ur} primo: Totum integrale fit ex suis partibus tanquam ex causis materialibus, non minus quam totum essentialiale fit ex materia: ergo distinguitur à partibus simul sumptis & vnitis; vel certe non valet argumentum quo Scotistæ communiter vtuntur ad probandum totum essentialiale distingui à partibus ex eo quod causetur ab illis. Respondetur primo, hoc argumentū æque concludere de toto per accidens ac de integrali, & tamen aduersarij ne-

gant totum per accidens distingui à partibus simul sumptis & vnitis: ergo non debent vti illo contra hanc conclusionem.

Respondetur secundo negando antecedens: non enim fit ex ipsis tanquam ex causis materialibus, quæ simul sumptæ vere influant in ipsum, sed solum fit ex ipsis, quatenus quælibet ex illis, includitur in ipso: totum autem essentialiale fit ex partibus ita, vt partes simul sumptæ & vnitæ causent ipsum, quod non ex causatione quomodocunque colligitur, sed ex causatione vera & reali, quam ex aliis capitibus colligere debemus competere partibus phisicis respectu totius, quæ capita non adsunt ad probandum quod similis causatio competat partibus integralibus respectu totius integralis.

Alias obiectiones plures contra conclusionem ex Tartareto & alijs videre licet, quas, quia sunt facillimæ solutionis, non placuit hic proponere.

CONCLUSIO II.

28. Totum per accidens non distinguitur realiter à suis partibus simul sumptis & vnitis. Hæc est communissima Scotistarum cum ipsomet Scoto 3. d. 2. q. 2. n. 10. vbi dicit totum per se distingui à toto per accidens ex eo quod totum per se dicat tertiā entitatem, totum vero per accidens non dicat.

Nec sufficit responsio Fuentis dicentis quod non distinguat^{ur} Deceptor vtique totum per hoc, quod vnum dicat tertiā entitatem & alterum non; sed per hoc quod vnum dicat tertiā entitatem per se vnam, & alterum dicat tertiā entitatem per accidens vnam. Hæc inquam, responsio non sufficit, tum quia Scotus absolute negat totum per accidens dicere tertiā entitatem, non addendo neque quod sit vna per se neque quod sit vna per accidens; tum quia volebat probare quod totum physicum diceret tertiā entitatem distinctam à partibus, non curando an esset vna per se, nec ne, & ad id probandum dixit, quod aliàs non distingueretur à toto per accidens.

Nec refert etiam, quod Scotus ibidem num. 7. dicat totum per accidens esse magis vnum quam totū per aggregationem, & non esse suas partes: nam hoc potest esse verum, quamuis non dicat tertiā entitatem, erit enim magis vnum quia partes eius sunt magis vnitæ, & non erit suæ partes, quia partes eius possunt esse, quin ipsum sit, ablata scilicet inhaerentia accidentis ad subiectum, & manente ipso accidente ac subiecto in rerum natura, vt potest contingere de potentia absoluta. Vnde expressè Scotus in eodem numero nihil ponit superaddi partibus per totum accidentale præter illam inhaerentiam: ergo, inquit, totum (intellige per accidens) supra partes addit informationem & receptionem, quibus vnum accidentale dicitur à partibus realiter distinctum.

29. Probat^{ur} autem conclusio ratione, qua probauimus totum integrale nō distingui realiter à suis partibus, quia nihil potest facere aut præstare tertia entitas, quæ resultaret ex albedine inhaerente subiecto, quod ipsum subiectum cum albedine inhaerente præstare non posset, si per impossibile aut possibile non resultaret illa tertia entitas & consequenter non est asserenda.

Probat^{ur} secundo argumento communi, quia illa tertia entitas, quæ resultaret ex substantia, verbi gratia, & albedine sibi inhaerente, vel esset substantia, vel accidens, neque enim videtur posse dari medium inter hæc: non esset substantia, quia includeret accidens tanquam partem essentialiorem non esset accidens, quia includeret substantiam tanquam partem essentialiorem; accidens enim nequit esse pars essentialis substantiæ, neque substantia accidentis.

Confirmatur, quia si daretur tertia entitas resultans ex subiecto albedinis & ipsa albedine inhaerente, æque primo importaret vt amque partem, & sic album non diceret formaliter albedinem, & connotatiue subiectum contra Scotum & Scotistas vbique.

30. Obiicit^{ur} fundamentum Fuentis: Ideo totum essentialiale distinguitur à partibus, quia vltius includit actuale causationem partium: sed totum per accidens vltra vnionem addit actuale informationem accidentis, & receptio

Totum integrale nō distinguitur à partibus realiter.

ceptionem subiecti; ergo distinguitur realiter à suis partibus simul sumptis & vnitis.

Respondeo distinguendo maiorem: causationem, per quam aliquid aliud realiter distinctum ab illis simul sumptis & vnitis, causaretur, concedo maiorem, causationem, per quam nihil aliud realiter distinctum causatur, nego maiorem & concessa minori (quamvis negari possit, quia receptio formaliter est ipsamet vno subiectata in subiecto, & terminata ad accidens) nego consequentiam, quia per receptionem & informationem nihil aliud realiter distinctum à subiecto, & forma inhærente ipsi producit aut causatur. Quod si ex eo quod totum per accideus includat vnionem, ac informationem & receptionem deberet dicere tertiam entitatem, profecto totum integrale etiam diceret tertiam entitatem contra *Fuentes*, quia includit vnionem & continuationem huius partis cum illa parte; nec potius debet oriri tertia entitas ex vnione & receptione ac informatione formæ accidentalis, quam ex vnione & continuatione partis substantialis. Vnde non videtur satis consequenter philosophatus hic author, dum negat totum integrale dicere tertiam entitatem; & id asserit de toto per accideus.

QVÆSTIO III.

Virum compositum substantiale includat essentialiter materiam ac vnionem.

31. Certum est quod præter formam materia etiam & vnio includatur in toto quouis composito substantiali, quia alias non esset compositum substantiale per se vnum, sed controuertitur, an includatur in ipso essentialiter: *Auerroes 7. Metaph. text. 21. Iandunus ibid. q. 12. & alij* negant materiam esse de quidditate compositi, sed concurrere tantum ad constitutionem ipsius, tanquam vehiculum formæ. *Durandus in 4. d. 44. q. 1.* concedit materiam in communi esse de essentia compositi in communi; negat vero materiam in particulari esse de essentia compositi in particulari: & hanc sententiam probabilem sentit *Fuentes hic q. 2. difficult. 5. a. 1. n. 69.*

Magister sententiarum 4. d. 44. q. 1. fatetur eum communi sententia materiam esse de essentia compositi substantialis, sed negat ad essentiam hominis pertinere vllam materiam, quam nutritione acquirit; sed solummodo illam materiam, quam acquisiuit à parentibus.

Communis sententia est non solum materiam in communi, esse de essentia, & quidditate compositi in communi, sed particularem materiam esse de quidditate & essentia compositi in particulari. Hanc tenet *Dottor in 3. d. 22. q. 1. & S. Thomas 1. p. q. 75.* quos præter suos sequuntur recentiores fere omnes & nominatim *Auersa q. 19. sec. 4. Amicus 1. Phys. trac. 6. q. 6.*

Quantum autem ad vnionem, *Scotista* communiter cum ipso *Scoto in 3. d. 2. q. 2.* negant eam esse de essentiali conceptu, aut quidditate compositi, sed conditionem ad ipsius constitutionem requisitam. Quam sententiam etiam tenet *Soncinas 7. Met. q. 42 & Vasques in eam inclinare videtur tertia parte disp. 19. n. 20. Auersa vero supra sec. 7. Amicus trac. 1. a. 10. Hurtadius disp. 6. sec. 3.* & alij putant illam essentialiter includi in ipso, seu esse de essentia ipsius.

CONCLUSIO I.

32. Non solum materia in communi est de essentia, & quidditate compositi in communi, sed materia particularis est de essentia compositi particularis. Hæc est communissima cum *Dottore in 3. d. 22. contra Auerroistas* quoad vtramque partem, & contra *Durandum* quoad secundam partem.

Probat prima pars autoritate *S. Augustini lib. 19. de ciuit. c. 3.* ubi ait animam non esse totum hominem, sed partem meliorem eius: ergo præter animam includit essentialiter alia partem: quæ autoritas confirmatur, quia si anima esset totus homo essentialiter, profecto nunquam interiret homo vllus, quia nunquam vllius hominis interiret anima, quod est absurdum. *Damasceus* etiam probat Christum debere habere veram carnem, quia alias non esset verus homo: quæ cōsequencia non valeret, si caro non esset de essentia eius: ergo caro est de essentia hominis, &

consequenter à pari materia debet esse de essentia compositi.

Probat eadem pars ratione, quia compositum, tam per se includit materiam, quam formam, & ex hoc habet esse compositum, eatenus enim includit formam, quatenus forma est pars eius: sed materia etiam est pars eius, alias forma non esset pars eius; quidquid enim est pars, debet habere aliud cum quo sit pars, vt est euident, nec vlla prorsus est ratio cur per se essentialiter non includeret materiam: & si *Philosophus*, cuius soli auctoritati inniti videntur aduersarij, dixisset materiam non esse de essentia compositi, potius esset auctoritas eius neganda, quam conclusio tam clara. Dicere autem, quod materia sit pars intrinseca compositi, ac de substantia eius, non vero de quidditate, est prorsus nugari verbis: idem enim reuera est aliquid esse partem intrinsecam ac substantialem rei, ac esse de quidditate eius. Et deinde si materia, quamuis sit pars intrinseca compositi, non sit tamen de quidditate eius, profecto nec forma etiam erit de quidditate eius. Similiter dicere quod includat materiam, non vt partem, sed vt vehiculum formæ, est etiam nugari, quia nisi includeret eam vt partem, non esset compositum, nec forma esset pars eius, quod est absurdum.

33. *Probat* secunda pars contra *Durandum*, quia sicut se habet materia vt sic ad compositum vt sic, ita materia particularis ad compositum particulare: ergo si materia vt sic sit de essentia compositi vt sic, materia in particulari erit de essentia compositi in particulari.

Confirmatur: ideo materia vt sic est de essentia compositi vt sic, quia compositum vt sic constituitur ex materia vt sic; sed compositum in particulari constituitur ex materia in particulari.

Probat secundo, quia forma particularis est de essentia compositi particularis, etiam secundum *Durandum*, & non solum forma vt sic est de essentia eius: ergo etiam materia particularis, & non tantum vt sic, est de essentia eius.

Confirmatur, quia sicut non esset idem numero compositum, quando non esset constans eadem numero forma, ita non esset idem numero, quando non constaret eadem numero materia; nec prorsus potest dari in hoc vlla disparitas: ergo sicut forma in particulari est de essentia compositi particularis, ita materia in particulari erit de essentia eius. Vbi aduerte non velle me, quod singularitas materiæ aut formæ etiā sit de essentia compositi, seu quod sit ipsi adeo intrinseca, vt non esset idem numero compositum, si non constaret eadem numero materia ac eadem numero forma, & quod tam sit ipsi essentialis materia particularis, quam forma particularis.

34. *Obiicit* contra primam partem varia loca *Philosophi*, quibus indicare videtur formā esse quod quid rei, & materiam non esse de definitione rei: quæ loca in specie proponuntur & solvuntur à *Mastrio d. 5. q. 12. art. 1.* nec placuit hic iis recensendis, aut minutim examinandis inhætere, cum non contineant quidam rationis.

Respondetur breuiter & facile, solum voluisse *Philosophum*, quod materia non sit de essentia corporum sic, vt per ordinem ad materiam possint inter se specie distinguere corpora: quod certum est, quia materia omnium corporum, saltem sublunarium, de quibus *Philosophus* principaliter ag. bat, est eiusdem rationis, vnde distinctio essentialis & specifica, quam habent inter se, à sola forma desumi debet, tanquam à principio physico; & in hoc sensu sola forma est quod quid rei.

Possent etiam responderi alio modo, quod per formam, quam dicit esse quod quid rei, & per materiam, quam dicit esse extra definitionem rei, intelligat per formam quiddem naturam metaphysicam, & per materiam singularitatem, quam sæpe vocat materiam, & sine dubio non est de essentia rei, nec ponenda in eius definitione: quocumque autem ex his modis intelligatur, nihil facit contra conclusionem, & vt supra dixi, si non posset *Philosophus* commode explicari, potius esset neganda eius auctoritas.

35. *Obiicit secundo*: homo & equus distinguuntur in essentia: sed non distinguuntur in materia: ergo materia non est de essentia ipsorum.

Qo 3

Respon